

УДК 929.52

*С. А. Радогуз***РОДОВІД КІРПІЧОВИХ: ПОКОЛІННИЙ РОЗПИС
ТА ГЕНЕАЛОГІЧНЕ ДЕРЕВО**

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
вул. Фрунзе, 21, м. Харків, 61002, Україна

Радогуз Сергій Анатолійович, аспірант кафедри історії науки і техніки, e-mail: tesmorr@inbox.ru

АНОТАЦІЯ

У роботі представлено поколінний розпис роду Кірпічових. Представники цього роду відігравали істотну роль у поступі науки і техніки, сприяли розвитку освіти у другій половині XIX — початку XX ст. Зокрема В. Л. Кірпічов був фундатором та першим директором Харківського технологічного інституту та Київського політехнічного інституту. В ході наукової розвідки було встановлено 65 представників роду, що загалом склало вісім поколінь, починаючи від основоположника роду і до сьогодення. Поколінний розпис має низхідну структуру. На основі поколінного розпису було створено генеалогічне дерево. Головну увагу під час дослідження було приділено нащадкам В. Л. Кірпічова. Дослідження цієї гілки роду є найбільш повним. Оскільки нащадки В. Л. Кірпічова стали головним об'єктом дослідження, ця гілка роду виділена із основного загалу. В ході наукової розвідки з'ясовано, що прізвище Кірпічових серед нащадків В. Л. Кірпічова не збереглося.

Ключові слова: *поколінний розпис; генеалогічне дерево; брати Кірпічови, В. Л. Кірпічов, М. О. Леонтович, О. О. Радциг.*

С. А. Радогуз

РОДОСЛОВНАЯ КИРПИЧЕВЫХ: ПОКОЛЕННАЯ РОСПИСЬ И ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЕ ДЕРЕВО

Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»,
ул. Фрунзе, 21, г. Харьков, 61002, Украина

Радогуз Сергей Анатольевич, аспирант кафедры истории науки и техники, e-mail: tesmorr@inbox.ru

АННОТАЦИЯ

В работе представлена поколенная роспись рода Кирпичевых. Отдельные представители этого рода играли существенную роль в развитии науки, техники и образования во второй половине XIX — начале XX века. Так, В. Л. Кирпичев был основателем и первым директором Харьковского технологического института и Киевского политехнического института. В процессе исследования было выявлено 65 представителей рода Кирпичевых восьми поколений, начиная от основателя рода — Матвея Кирилловича Кирпичева и до наших дней. Главным объектом исследования стали потомки В. Л. Кирпичева. Эта ветвь рода выделена из общей массы. В ходе исследования также установлено, что фамилия Кирпичевых не сохранилась среди потомков В. Л. Кирпичева.

Ключевые слова: поколенная роспись; генеалогическое дерево; братья Кирпичевы, В. Л. Кирпичев, М. А. Леонтович, А. А. Радциг

S. A. Radoguz

THE KIRPICHEVS' GENEALOGY: AHNENTAFEL AND FAMILY TREE

National Technical University «Kharkov polytechnic institute»,
21 Frunze St., 61002, Kharkov, Ukraine

Radoguz Sergii Anatoliyovych, Postgraduate of the science and history department, e-mail: tesmorr@inbox.ru

ABSTRACT

The paper presents the genealogy of Kirpichevs family. Some representatives of this family played a significant part in the development of science, technology and education in the second half of the XIX — early XX century. One of the family members, V. L. Kirpichev, was the founder and the first director of Kharkiv technological institute and Kyiv polytechnic institute. 65 representatives of the

Kirpichevs from eight generations, beginning from the family founder Matvei Kirillovich Kirpichev and up to now, have been identified in the research process. V. L. Kirpichev's descendants were the main object of the study. This family branch stands out from the masses. The author has also found that the Kirpichev surname had not been preserved among V. L. Kirpichev's descendants.

Key words: *generation table; genealogic tree; Kirpichev brothers, V. L. Kirpichev, M. A. Leontovich, A. A. Radtcig.*

Важливе значення в історії науки і техніки посідає дослідження доробку видатних науковців. В історії науки та техніки дореволюційної Російської імперії, а також України родина Кірпічових посідала надзвичайно важливе місце. Зокрема один із представників цієї родини, Віктор Львович Кірпічов, — став фундатором та першим директором Харківського технологічного (1885–1898) та Київського політехнічного інститутів (1898–1902), тим самим заклавши основи вищої інженерної освіти в Україні. Діяльність інших представників роду Кірпічових також мала істотне значення в поступі науки і техніки другої половини XIX — першої половини XX ст. Революційні події 1917 р. на тлі низки інших несприятливих обставин призвели до значного скорочення та розпорошення цієї славетної сім'ї. Тому долю багатьох нащадків роду Кірпічових в наш час віднайти досить складно.

Нині, коли Україна вийшла на новий етап державотворення, — постала нагальна необхідність у доскональному вивченні її історії. Історія науки і техніки — є важливим компонентом вітчизняної та світової історії і займає чільне місце в державотворенні, її національно-культурному розвої. Професор Віктор Львович Кірпічов, беззаперечно, відіграв визначну роль в історії України. Його постать слугує яскравим прикладом самовідданості та самопожертви на користь національним інтересам та розвитку вітчизняної промисловості.

Однак вчений живе не лише наукою. Соціальне життя завжди робить значний відбиток на особистості, на тому, як склалося і складається його буття. Тому вивчення лише професійної біографії науковця робить дослідження недостатньо повним. Життєпис завжди буде значно змістовнішим при детальному вивченні сімейних взаємозв'язків. Це допомагає більш яскраво відобразити реалії, в яких працював вчений.

Історіографія обраної проблеми представлена вкрай обмежено. В той час, як безпосередньо постаті В. Л. Кірпічова присвячено значну кількість спеціальних робіт, історія його роду досліджена недостатньо. Серед публікацій, в яких увагу було приділено сім'ї Віктора Львовича, варто виділити праці І. М. Ганицького [1], О. О. Радцига [2], О. О. Чеканова [3]. Особливої уваги заслуговує робота історика-архівіста А. І. Сізова [4]. Опираючись на архівні матеріали, дослідник встановив низку раніше невідомих фактів про походження родини Кірпічових, їхній маєток в селищі Бардіно, сімейні традиції тощо. Публікація також вносить додаткові відомості і про братів Віктора Львовича. Це дослідження значно розширює відомості про родину вченого, дозволяє краще зрозуміти родинні взаємозв'язки. Автор також раніше підіймав питання історії родини Кірпічових [5]. Однак це дослідження було обмежене коротким біографічним нарисом, починаючи від основоположника роду М. К. Кірпічова і закінчуючи його внуками.

Наразі продовживши названі студії, вдалося суттєво розширити попереднє дослідження. На основі аналізу архівних матеріалів, мемуарів, спогадів та наукової літератури було відтворено значну частину родоводу Кірпічових.

Дослідженню також сприяли відомості, надані завідувачем Новосокільницького краєзнавчого музею Т. Д. Єрмоловою у приватній переписці. Допомогу науковій розвідці надало генеалогічне дерево, створене одним із нащадків роду Кірпічових — М. О. Модяновим. Надана інформація в значній мірі сприяла встановленню втрачених взаємозв'язків між різними поколіннями. Доцільно також відмітити генеалогічне дерево М. О. Леонтовича [6], яке, незважаючи на свою обмеженість, наявність значної кількості лакун та неточностей, спонукало інтерес автора до дослідження. У процесі наукової розвідки вдалося значно доповнити та уточнити ці напрацювання. Результатом роботи став поколінний розпис родоводу Кірпічових від народження основоположника роду до сьогодення, що загалом склало вісім поколінь.

Інформацію представлено за запропонованою Г. Яровою методикою класифікації [7]. Для зручності всі дані представлено у формі таблиці. Використана система поколінного розпису є низхідною. Тож, родові коліна позначаються римськими чис-

лами (I, II, III, ...), де перший номер належить основоположникам роду. Весь розпис має наскрізну нумерацію арабськими цифрами (1, 2, 3, ...), де засновник роду отримує № 1. У сина чи дочки № 1 (2, 3, ...), в останньому стовпчику таблиці ставиться відповідне число (1, 2, 3, ...). Знаком х позначається дружина або чоловік нащадка роду Кірпічових. Якщо шлюбів було кілька, то вони нумеруються латинськими літерами (a,b,c, ...). У випадку, коли прізвище, ім'я чи по батькові встановити не вдалося, використовується латинська літера N. У зв'язку з тим, що наукова розвідка автора насамперед пов'язана із життям та діяльністю першого директора Харківського технологічного та Київського політехнічного інститутів професора В. Л. Кірпічова, то родовід вченого і його нащадків виділено жирним шрифтом. Дати до 1917 р. подано за старим стилем.

РОДОВІД КІРПІЧОВИХ

№ п/п	ПІБ	Дата народження	Дата смерті	Спорідненість
I.				
1.	Кірпічов Матвій Кирилович	1776	24.04.1868	
х.	Тишкевич Марія Федорівна	1786	20.01.1875	
II.				
2.	Кірпічов Лев Матвійович	1808	21.02.1862	1
х.	Брун Олена Костянтинівна	1818	14.08.1877	
III.				
3.	Кірпічов Миколай Львович	08.06.1836	28.06.1836	2
4.	Кірпічов Матвій Львович	25.04.1839	16.03.1901	2
х.	Бенкендорф Марія Володимирівна	25.06.1845	20.02.1893	
5.	Кірпічов Лев Львович	10.06.1840	17.11.1890	2
6.	Кірпічов Олександр Львович	18.09.1841	13.06.1842	2
7.	Кірпічов Федір Львович	14.07.1843	21.10.1843	2
8.	Кірпічов Костянтин Львович	26.06.1844	30.03.1910	2
х.	Мамонтова Марія Степанівна			
9.	Кірпічов Віктор Львович	26.09.1845	07.10.1913	2
х.	Циглер Матильда Карлівна			
10.	Кірпічов Михайло Львович	12.08.1847	20.01.1875	2
11.	Кірпічов Модест Львович	31.01.1849	4.04.1849	2
12.	Кірпічов Ніл Львович	02.11.1850	31.12.1927	2
х.	N Лідія Христіанівна	1852		
13.	Кірпічова Юлія Львівна	1858	1926	2

№ п/п	ПІБ	Дата народження	Дата смерті	Спорідненість
х.	Кракау Олександр Олександрович	30.07.1855	16.03.1909	
14.	Кірпичова Марія Львівна	20.11.1851	13.04.1853	2
15.	Кірпичов Іван Львович	11.04.1853	14.08.1883	2
16.	Кірпичов Аполлінарій Львович	23.06.1854	9.01.1858	2
IV.				
17.	Кірпичов Ніл Нілович	1875	1921	12
х.	Галченкова Катерина Іванівна			
18.	Кірпичов Лев Нілович	1876	1931	12
х.	Аносова Софія Н			
19.	Кірпичова Лідія Ніловна	1877		12
х.	Замбеллі П'єтер Цезаревич			
20.	Кірпичова Віра Вікторівна	01.06.1877	1.12.1919	9
х.	Леонтович Олександр Васильович	1869	1943	
21.	Кірпичова Євгенія Вікторівна	10.06.1878		9
х.	Радиг Олександр Олександрович	27.01.1869	30.12.1941	
22.	Кірпичов Михайло Вікторович	11.08.1879	10.01.1955	9
х.	Гордієнко Серафіма Федорівна	1891	1962	
23.	Кірпичов Олександр Костянтинович	12.06.1881		8
24.	Кірпичова Ніна Вікторівна	05.10.1881		9
х.	Воячек Володимир Ігнатович	03.03.1876	19.10.1971	
25.	Кракау Олександр Олександрович	29.11.1887	1917	13
х.	Багрецова Євгенія Василівна	1886	1977	
26.	Кракау Віктор Олександрович	24.07.1889	18.06.1919	13
27	Кракау Євгенія Олександрівна	19.04.1891	1968	13
28	Кракау Костянтин Олександрович	02.03.1894	1947	13
ха.	Лепешинська Віра Миколаївна	1902	2000	
хб.	Стукова Аріадна Павлівна	1907	1972	
V.				
29.	Радиг Віктор Олександрович			21
30.	Радиг Михайло Олександрович			21
31.	Леонтович Михайло Олександрович	22.02.1903	1981	20
х.	Свешникова Тетяна Петрівна	1903	1982	
32.	Леонтович Євгенія Олександрівна	19.09.1905	04.01.1997	20

№ п/п	ПІБ	Дата народження	Дата смерті	Спорідненість
х.	Андронов Олександр Олександрович	1901	1952	
33.	Замбеллі Лідія Петрівна	1907		19
34.	Замбеллі Ніна Петрівна	1910		19
35.	Леонтович Віра Олександрівна	19.07.1911	2002	20
х.	Модянов Олексій Володимирович	23.02.1905	1991	
36.	Кракау Віра Олександрівна	1915		25
37.	Кракау Юлія Олександрівна	1917		25
38.	Замбеллі Джульєтта-Ірина Петрівна	1921		19
39.	Кракау Тетяна Костянтинівна	9.08.1925	10.03.2014	28a
х.	Кобець Микола Васильович	1924		
40.	Кракау Франческа Костянтинівна	1943		28b
VI.				
41.	Леонтович Олександр Михайлович	1928		31
х.	Прохорова Людмила Олексіївна	1931	1987	
42.	Андропова Ірина Олександрівна	1932		32
43.	Леонтович Наталія Михайлівна	1934		31
х.	Левін Михайло Львович	1921	1992	
44.	Андронов Олександр Олександрович	1938		32
45.	Модянова Олена Олексіївна	4.11.1939	2.03.2009	35
ха.	Малєнков Андрій Георгійович	29.05.1937		
хб.	Косоруков Олександр Львович			
46.	Леонтович Андрій Михайлович	1941		31
47.	Леонтович Віра Михайлівна	29.06.1946		31
х.	Бродкін Ернест Борисович	1938	2008	
48.	Кобець Віра Миколаївна	1948		39
49.	Андропова Євгенія Олександрівна	1949		32
х.	Белоногов Сергій N			
VII.				
50.	Левіна Тетяна Михайлівна	1957		43
х.	Шапір Максим Ілліч	25.08.1962	03.08.2006	
51.	Леонтович Дарина Олександрівна	1960		41

№ п/п	ПІБ	Дата народження	Дата смерті	Спорідненість
х.	Кожедуб Анатолій Васильович	1948		
52.	Леонтович Олексій Олександрович	1960		41
х.	Коновалова Ольга Миколаївна	1965		
53.	Левін Андрій Михайлович	1962		43
х.	Каждан Анна Едуардівна	1972		
54.	Левін Петро Михайлович	1971		43
55.	Андропова Анна Олександрівна	27.07.1972		44
56.	Модянов Михайло Олексійович	16.07.1979		45
57.	Леонтович Наталія Ернестівна	10.08.1979		47
х.	Беспалов Євгеній Вікторович	20.08.1979		
58.	Белоногова Віра Сергіївна			49
59.	Белоногов Савватій Сергійович			49
VIII.				
60.	Лентович Ілля Олексійович	1988		52
61.	Шапір Михайло Максимович	1994		50
62.	Левін Данило Андрійович	1999		53
63.	Беспалов Олександр Євгенович	10.02.2006		57
64.	Беспалов Петро Євгенович			57
65.	Белоногова Бажена N			58

Для ілюстрації поколінного розпису на його основі було створено генеалогічне дерево. У зв'язку зі значною кількістю осіб всі представники роду позначені арабськими числами, де номер на генеалогічному дереві відповідає особі під відповідним номером у поколінному розписі. Дружина або чоловік нащадка роду Кірпічових позначений відповідним номером та знаком х.

Якщо шлюбів було кілька, то вони пронумеровані латинськими літерами (а, b, с, ...). Задля більшої наочності всі особи чоловічої статі виділено темним кольором, а жіночої — світлим (рис. 1).

Отже, в ході наукової розвідки було встановлено 65 представників роду Кірпічових, близько половини яких становлять нащадки В. Л. Кірпічова (35 осіб). Враховуючи шлюби, загалом до дослідження було залучено 97 осіб, що склало вісім поколінь. При цьому, з метою уникнення нагромадження зайвої інформації, будь-які відгалуження від основної лінії роду Кірпічових (як то родичі чоловіків, дружин і т. д.) не були представлені.

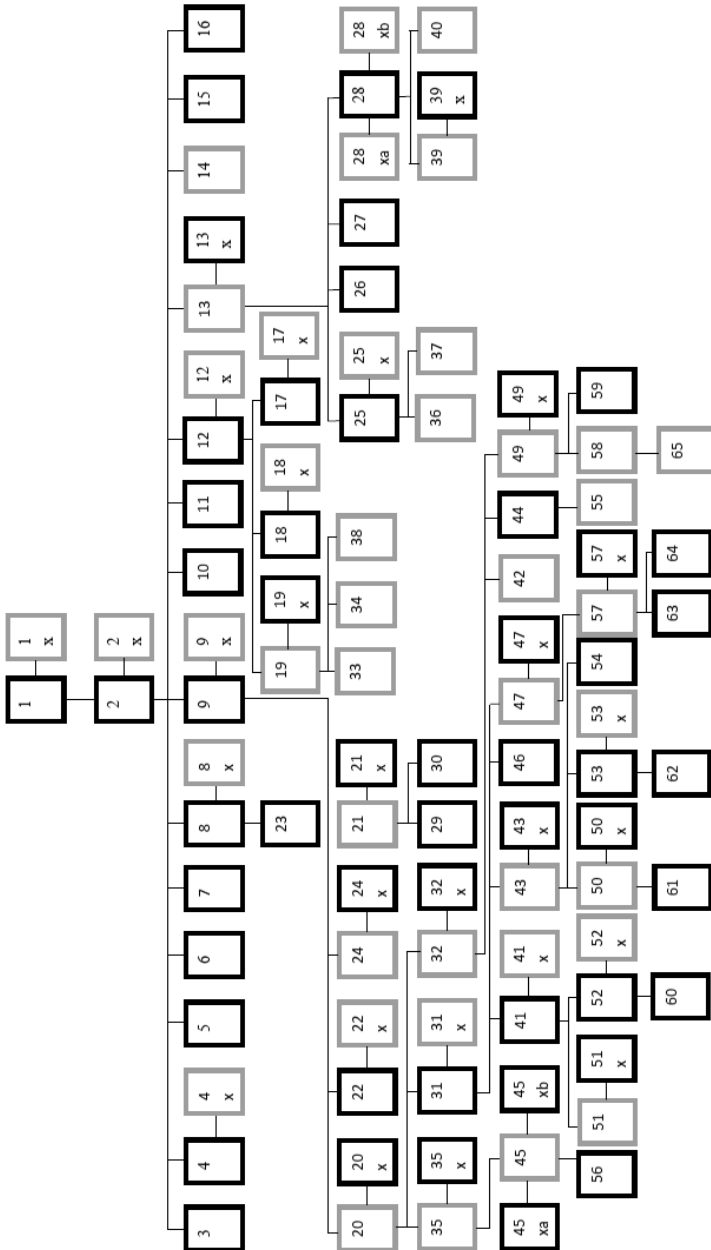

Рисунок 1. Генеалогічне дерево Кірішчових

В ході роботи було встановлено, що у нащадків В. Л. Кірпічова прізвище не збереглося. Це було викликано тим, що його єдиний син М. В. Кірпічов не мав власних дітей, а три доньки — Віра, Євгенія та Ніна змінили прізвище в результаті заміжжя. Варто зазначити, що дослідження родових зв'язків численних братів В. Л. Кірпічова не набули значного розвитку. Це може стати підставою для подальшого дослідження. Окреме завдання також становить необхідність представлення джерельної бази та історіографічної бази до досліджень роду Кірпічових.

Література та джерела

1. Иллюстрированный сборник материалов к истории возникновения Киевского политехнического института. Памяти Виктора Львовича Кирпичева: посвящает Киевское политехническое общество инженеров и агрономов / ред. И. Ганицкий. — К. : Тип. И. Н. Кушнарев и К, 1914. — 143 с.
2. Радциг А. А. В. Л. Кирпичев / А. А. Радциг // Кирпичев В. Л. Собрание сочинений. — Петроград, 1917. — Т. 1. — С. I–XXXVI.
3. Чеканов А. А. Виктор Львович Кирпичев, 1845–1913 / А. А. Чеканов. — М. : Наука, 1982. — 176 с.
4. Сизов А. И. Братья Кирпичевы в истории Великолуцкого края / А. И. Сизов // 15-летие Великолуцкого городского краеведческого общества : сборник статей научно-практической конференции. — Великие Луки, 2008. — С. 11–22.
5. Радогуз С. А. Брати-Кірпічови — родина видатних науковців та педагогів / С. А. Радогуз // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: Збірник наукових праць. Серія: Історія науки і техніки. — Харків: НТУ «ХПІ», 2013. — № 48 (1021). — С. 144–152.
6. Академик М. А. Леонтович: Ученый. Учитель. Гражданин. — М. : Наука, 2003. — 511 с.
7. Ярова Г. Родовід Корнієвських: генеалогічні джерела / Г. Ярова // Сіверянський літопис. — 2009. — № 4. — С. 145–150.

REFERENCES

1. GANITSKIY, I. (eds.) (1914). *Ilustrirovanniy sbornik materiallov k istorii vozniknoveniya Kyivskogo Polytechnicheskogo instituta. Pamyati Viktora Lvovicha Kirpicheva: posvyaschaet Kyivskoe Polytechnicheskoe Obschestvo Inenerov I Agronomov — Illustrated compilation of materials to the history of Kyiv polytechnic institute devoted to V. L. Kirpichev's memory*. Kyiv: Kushnarev print shop. (in Russian).
2. RADTCIG, A. A. & KIRPICHEV, V. L. (1917) *Sobranie sochineniy — Collected works*. pp. I — XXXVI. Petrograd (in Russian).

3. CHEKANOV, A. A. (1982). *Viktor Lvovich Kirpichev*. Moscow: Nauka. (in Russian).
4. SIZOV, A. I. (2008). Bratya Kirpichevy v istorii Velikolukskogo kraja — Kirpichev brother in the history of the Velikye Luki. *15-letie Velikolukskogo gorodskogo kraevedcheskogo obschestva: sbornik statey nauchno-prakticheskoy konferentsii — The 15 anniversary of Velikie Luki local history society: the scientific-practical conference papers collection*. Velikie Luki. pp. 11–20. (in Russian).
5. RADOGUZ, S. A. (2013). Braty-Kirpichovy — rodyna vydatnih naukvtziv ta pedagogiv — Kirpichev brother — the famous scientists and pedagogic family. *Visnik Natsionalnogo technichnogo universitetu «Kharkivsiy politechnichniy institut» — National technical university «Kharkiv polytechnic institute»*. Vol. 48 (1021). pp. 144–152. Kharkiv (in Ukrainian).
6. (ANON) (2003) Akademik M. A. Leontovich: Uchenyi. Uchitel. Gragdanin — Academician M. A. Leontovich: Scientist. Teacher. Citizen. Moscow: Nauka. (in Russian).
7. YAROVA, G. (2009) Rodovid Kornievskih: genealogichni dgerela — Kornievsky Family: the genealogical sources. *Siveryanskiy litopis — Syveryansky annals*. Vol. 4. pp. 145–150. (in Ukrainian)

Надійшла до редакції 14 січня 2015 р.